

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 228/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia E., B., zastúpeného advokátom JUDr. V. Š., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sž/2/2011 z 30. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť občianskeho združenia E. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. apríla 2011 doručená sťažnosť občianskeho združenia E. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len

„najvyšší súd“) sp. zn. 6 Sži/2/2011 z 30. marca 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie“ alebo „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ podal v zmysle § 68 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“) Obvodnému úradu v B. (ďalej len „obvodný úrad“) návrh na prerokovanie priestupku na úseku práva na prístup k informáciám podľa § 42a ods. 1 zákona o priestupkoch, ktorého sa mal dopustiť zamestnanec M. tým, že neprevzal žiadosť o informácie v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“).

Obvodný úrad ako prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. OVVS-Pr-1797/1-08-JGA V-21 z 28. augusta 2008 podľa § 76 ods. 1 zákona o priestupkoch konanie zastavil z dôvodu, že skutok nie je priestupkom v zmysle § 21a ods. 1 písm. c) zákona o slobode informácií. Proti rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) rozhodnutím č. SVS-230-2009/00275/TKL zo 4. júna 2009 odvolanie sťažovateľa proti označenému rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu zamietlo a prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu potvrdilo.

Proti rozhodnutiu ministerstva vnútra č. SVS-230-2009/00275/TKL podal sťažovateľ žalobu o jeho preskúmanie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd konanie v zmysle § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) uznesením č. k. 4 S/156/2009-16 z 21. januára 2011 zastavil potom, ako dospel k záveru, že sťažovateľ nie je oprávnenou osobou na podanie predmetnej žaloby. Krajský súd uvedený záver odôvodnil tým, že sťažovateľ nemohol byť rozhodnutím správneho orgánu nijako ukrátený na svojich právach, a týmto rozhodnutím mu nebola uložená žiadna povinnosť ani oprávnenie. Taktiež neboli dotknuté žiadne jeho právom chránené záujmy a nebol ani

poškodeným. Sťažovateľ sa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 4 S/156/2009-16 z 21. januára 2011 odvolal.

Najvyšší súd sa stotožnil s názorom krajského súdu o nedostatku aktívnej procesnej legitímácie žalobcu a o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu rozhodol uznesením sp. zn. 6 SŽi/2/2011 z 30. marca 2011 tak, že napadnuté prvostupňové uznesenie podľa § 250ja ods. 3 druhej vety a § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu smeruje sťažnosť sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem súdmi s ústavou, prípadne

medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany všeobecného súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu však k takémuto záveru nedospel.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že podstatou argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnymi závermi všeobecných súdov, teda s ich interpretáciou a aplikáciou príslušných právnych noriem v jeho právnej veci.

Ťažiskovou otázkou v danej veci je, či najvyšší súd svojím napadnutým rozhodnutím mohol porušiť základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 2 ústavy tým, že potvrdil rozhodnutie krajského súdu a nepriznal sťažovateľovi aktívnu legitímáciu v konaní o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu o priestupku, ktoré sa začalo na jeho návrh.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa § 247 ods. 1 OSP sa podľa ustanovení tejto hlavy (druhej hlavy piatej časti, pozn.) sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250 ods. 2 OSP žalobcom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník správneho konania bola rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátená na svojich právach. Podat' žalobu môže aj fyzická alebo právnická osoba, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci sa s ňou ako s účastníkom konať malo.

Najvyšší súd v konaní skúmal, či sú dané podmienky aktívnej procesnej legitímácie žalobcu, a vzhľadom na jeho zistenie, že rozhodnutie správneho orgánu svojimi účinkami neovplyvňuje právnu pozíciu žalobcu, t. j. nezasahuje do právnej sféry sťažovateľa ani nespôsobuje zmenu jeho právneho postavenia, nepovažoval toto rozhodnutie za ukracujúce práva sťažovateľa.

Podľa sťažovateľa je jeho aktívna procesná legitímácia na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia o priestupku odôvodnená tým, že ako navrhovateľ prerokovania priestupku bol účastníkom správneho konania o priestupku a neprerokovaním priestupku utrpel ujmu na svojom práve na informácie.

Najvyšší súd vo vzťahu k nedostatku aktívnej procesnej legitímácie žalobcu uviedol, že *„Aktívna procesná legitímácia žalobcu, ako procesná podmienka v zmysle § 250 ods. 2 OSP, ktorá robí procesný subjekt osobou oprávnenou na podanie žaloby, v sebe zahŕňa kumulatívne dva predpoklady, a to postavenie účastníka správneho konania a súčasne ukrátenie na právach napadnutým rozhodnutím, vydaným v správnom konaní.“* Najvyšší súd ďalej uviedol, že *„... rozhodnutím o zastavení konania z dôvodu, že skutok, o ktorom sa koná, nie je priestupkom, nemohol byť žalobca ukrátený na svojich právach, pretože rozhodnutie o priestupku sa osobne týka iba osoby obvinenej z priestupku a svojimi*

účinkami neovplyvňuje právnu pozíciu žalobcu, t. j. nezasahuje do právnej sféry žalobcu ani nespôsobuje zmenu jeho právneho postavenia“.

Legislatívna konštrukcia správneho súdnictva v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku vychádza z čl. 46 ods. 2 ústavy, podľa ktorého sa na súd vo veci preskúmania rozhodnutia orgánu verejnej správy môže obrátiť ten, kto tvrdí, že bol týmto rozhodnutím na svojich právach ukrátený, pričom ústava umožňuje zákonodarcovi obmedziť možnosti prístupu jednotlivca na súd a zároveň ustanovuje hranice takej možnosti tým, že preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd nesmie byť spod právomoci súdu vylúčené. Zákonodarca ustanovil obmedzenia a podmienky súdnej kontroly správnej moci v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (*actio popularis*), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Ako vyplýva z uvedeného, samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 SŽi/2/2011 z 30. marca 2011 v naznačenom smere a zistil, že odôvodnenie rozhodnutia dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, prečo nepovažoval sťažovateľa za osobu aktívne procesne legitimovanú v konaní o preskúmanie rozhodnutí správnych orgánov. Rozhodnutie nie je ani arbitrárne a ani neodôvodnené. Zároveň ani nevybočuje z línie iných rozhodnutí najvyššieho súdu v podobných veciach (napr. sp. zn. 3 SŽi 10/2009 z 20. apríla 2010).

Na uvedenom nič nemení ani odpoveď na otázku, či právo podať návrh na prerokovanie priestupku spadá pod rozsah ochrany čl. 46 ods. 1 ústavy tak, ako to s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo 398/2009 z 31. marca 2010 tvrdí v odôvodnení sťažnosti sťažovateľ. Článok 46 ods. 1 ústavy však negarantuje ani výsledok priestupkového konania v súlade s návrhom na prerokovanie priestupku a ani negarantuje osobe, ktorá spáchanie priestupku oznámila, možnosť podrobiť správne rozhodnutie o priestupku súdnemu preskúmaniu žalobou v rámci správneho súdnictva.

Ústavný súd taktiež v súlade s doterajšou judikatúrou konštatuje, že úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o preskúmanie zákonnosti správnych rozhodnutí v zmysle čl. 46 ods. 2 poslednej vety ústavy je zisťovať, či rozhodnutie správneho orgánu, zákonnosť ktorého má byť predmetom súdneho preskúmania, je vzhľadom na jeho obsah spôsobilé týkať sa základných práv alebo slobôd. V prípade, ak súd zistí, že to tak je, takéto rozhodnutie nesmie byť vylúčené zo súdneho preskúmania. Základnému právu uvedenému v čl. 46 ods. 2 ústavy preto zodpovedá taký postup súdu, v rámci ktorého hodnotí nielen formálne znaky rozhodnutia predloženého mu na súdne preskúmanie, ale aj to, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd účastníka konania. Postup súdu, v ktorom zanedbal niektorý z týchto prvkov, zakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy (III. ÚS 43/03, II. ÚS 236/02, II. ÚS 50/01).

Článok 46 ods. 2 poslednej vety ústavy sa vzťahuje na situácie, keď zákonodarca obmedzí možnosť súdneho prieskumu správnych rozhodnutí určitého druhu. Aj v takom prípade musí byť umožnené dotknutej osobe obrátiť sa na súd so žalobou o preskúmanie správneho rozhodnutia inak vylúčeného zo súdneho preskúmania, ak sa týka základných práv a slobôd. Takýto účinok napadnutého rozhodnutia nepriamo vplýva aj na rozsah aktívne procesne legitimovaných osôb na konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia. Ak súd skúma, či napadnuté rozhodnutie ukracuje žalobcu na právach, skúma aj to, či je tento ukrátený na svojich základných právach a slobodách. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu týkajúce sa podmienky ukrátenia sťažovateľa na jeho právach

zahŕňa aj ukrátenie na akýchkoľvek subjektívnych právach a právom chránených záujmoch vrátane tých, ktoré sú garantované ústavou.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 2 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že mohlo dôjsť k ich porušeniu. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov na jeho výrok a ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocených princípov konania pred týmto súdom, a tiež ani to, že by závery, ku ktorým najvyšší súd dospel, boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2011